

KÚRIA

Bfv.III.574/2014/5.szám

A Kúria Budapesten, a 2014. év szeptember hó 30. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A hulladékgazdálkodás rendje megsértésének büntette miatt K. J. ellen folyamatban volt büntetőügyben a Bács- Kiskun Megyei Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Bajai Járásbíróság 12.B.42/2013/8. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A Bajai Járásbíróság a 2013. október 28. napján kelt és október 30-án jogerőre emelkedett 12.B.42/2013/8. számú ítéletével K. J. terheltet az 1978. évi IV. törvény (továbbiakban: Btk.) 281/A. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző hulladékgazdálkodás rendjének megsértése büntette miatt emelt vád alól felmentette.

A jogerős ítélet ellen a Bács-Kiskun Megyei Főügyészség B.241/2014/3. szám alatt a terhelt terhére nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) pontjára hivatkozással.

A Bács-Kiskun Megyei Főügyészség indoka szerint a Bajai Járásbíróság a büntető anyagi jogszabályok megsértésével mentette fel a terheltet, ugyanis tévesen állapította meg, hogy az emésztőgödörből származó iszap, települési folyékony hulladék, más néven szennyvíz és a 2008/98/EK. Irányelvben írtakra, valamint az elbíráláskor hatályos, a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény (Ht.) 1. § (2) bekezdés a) pontjára figyelemmel már nem minősül hulladéknak.

A felülvizsgálati indítvány hivatkozása szerint a hatályos hulladékok jegyzékét rögzítő 72/2013. (VIII. 27.) VM rendelet mellékletében EWC 20304 kód alatt szereplő „oldómedencéből származó iszap” szinte szó szerint megegyezik az elkövetéskor hatályban volt 16/2001. (VII. 18.) KÖM rendelet 1. számú mellékletében írt „emésztő gödrökből származó iszap” megnevezéssel.

Álláspontja szerint ezen anyagoknak engedély nélküli elhelyezése a megnevezéstől függetlenül mind a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény (Hgt.), mind a Ht. szerint hulladéknak minősül.

A felülvizsgálati indítvány sérelmezi, hogy a járásbíróság ítélete egyáltalán nem tartalmaz tényállást tekintetben, hogy az elkövetés tárgya alkalmas-e az emberi élet, testi épség, egészség, a föld, a víz, a levegő, vagy azok összetevői, illetve élő szervezet egyedének veszélyeztetésére. Álláspontja szerint a hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárásban lehetőség nyílik szakértői bizonyítással ennek tisztázására.

A kifejtett indokoknak megfelelően a Be. 428. § (1) bekezdésére hivatkozással a megtámadott határozat hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítását indítványozza.

A Legfőbb Ügyészség a BF.1529/2014. számú átiratában az indítványt változtatás nélkül fenntartotta.

A Kúria a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott.

A Legfőbb Ügyészség képviselője az átiratában foglaltakat fenntartva szólalt fel.

A védő a megtámadott határozat hatályában fenntartását indítványozta.

A felülvizsgálati indítvány az alábbiak szerint nem alapos.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. § (1) bekezdésének a) pontja alapján felülvizsgálatnak akkor van helye, ha a terhelt felmentésére a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

Felülvizsgálatban a felülbírálat az indítványhoz [Be. 423. § (4) bekezdés], a jogerős határozatban megállapított, s nem támadható tényálláshoz [Be. 423. § (1) bekezdés] és főszabályként a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályokhoz [Be. 423. § (2) bekezdés] kötött.

Felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak nincs helye és további bizonyítás indítványozására alapított felülvizsgálatra, vagy e célból a megtámadott határozat hatályon kívül helyezésére és új eljárás elrendelésére sincs törvényes lehetőség.

A tényálláshoz kötöttség azt is jelenti, hogy a jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

Jelen felülvizsgálati eljárás sajátossága, hogy a megtámadott határozat tényállást nem tartalmaz, és jogi indokolását is csupán röviden foglalta össze.

A Be. 259. §-ának (1) bekezdése szerint akkor, ha a kihirdetés útján közölt ügydöntő határozat ellen sem az ügyész, sem a terhelt, sem a védő nem jelentett be fellebbezést, a határozat röviden indokolható, így az indokolásnak csupán a tényállást és az alkalmazott jogszabályok megjelölését kell tartalmaznia; a felmentő ítélet indokolásában a tényállás is mellőzhető.

Mivel a járásbíróság ítélete ellen az arra jogosultak nem jelentettek be fellebbezést, a bíróság a határozatot - a tényállás mellőzésével - akár az alkalmazott jogszabályok felsorolásával is indokolhatta volna, azonban a felmentő rendelkezés jogi indokait határozatában összefoglalta, a tényállást mellőzte, hivatkozásának alapja mindössze a vádirati tényállás volt.

E tényből viszont egyértelműen következik, hogy a járásbíróság a váddal egyező tényállást állapított meg, vagyis a felmentő rendelkezését gyakorlatilag a vádirati tényállásra alapozta, következésképpen lehetősége lett volna a Be. 267. § (1) bekezdés a) pontja alapján a tárgyalás előkészítése keretében az eljárás

bűncselekmény hiányában történő megszüntetésére is. A bíróság azonban e lehetőséggel nem élve tárgyalást tartott, ahol részletes bizonyítást vett fel és ennek alapján hozta meg a bűncselekmény hiányában történő felmentő rendelkezését.

Mindazonáltal a tényállás törvényes hiánya a felülvizsgálat lefolytatását nem akadályozta, ugyanis az ítéletben idézett vádirati tényállás és az azzal kapcsolatosan kifejtett jogi indokolás egybevetéséből lehetőség nyílt a felvetett jogkérdések megválaszolására, annak eldöntésére, hogy a terhelt felmentésére a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került-e sor, avagy a felmentés azok sérelme nélkül, törvényesen történt.

Mindezek előrebocsátása után a Kúria a következőkre kíván rámutatni.

A bűncselekmény védett jogi tárgya a környezet veszélyes hulladékok káros hatásától megóvása.

A hulladékgazdálkodás rendjének megsértése elnevezésű tényállás keretdiszpozíció, annak háttérjogszabálya elsődlegesen a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Ht.), valamint annak végrehajtási rendeletei.

A hulladékgazdálkodással kapcsolatos jogszabályokat jelentős számú európai uniós jogi aktus határozza meg - pl. Európai Közösségen belüli, az oda irányuló és az onnan kifelé történő hulladékszállítás felügyeletéről és ellenőrzéséről szóló tanácsi 259/93/EGK rendelet -, így ezek közvetve a büntetőjogi tényállást is érintik.

Az elkövetési tárgy az (1) bekezdésben szabályozott alapesetben a hulladék, a (2) bekezdésben szabályozott minősített esetben pedig a veszélyes hulladék. Tulajdonképpen a hulladéknak ez a minősége, nevezetesen a törvényben (Ht-ben) írt kiemelt veszélyesség a minősítő körülmény.

A törvény - a (4) bekezdés a) pontjában adott értelmező rendelkezéssel - a hulladék büntetőjogi fogalmát korábban a Hgt-re, jelenleg a Ht-re utalással határozza meg.

A Ht. 2. §-ának 23. pontja szerint hulladék bármely anyag vagy tárgy, amelytől birtokosa megválik, megválni szándékozik, vagy megválni köteles.

Ezt a rendkívül tág fogalmat - a jogállami büntetőjog követelményének megfelelően - a törvény (4) bekezdésének a)

pontjában írt értelmező rendelkezéssel szűkíti oly módon, hogy csak a Ht. szerinti olyan hulladék lehet a bűncselekmény elkövetési tárgya, amely alkalmas az emberi élet, testi épség, egészség, vagy a föld, a víz, a levegő, azok összetevői, illetve bármely élő szervezet egyedének veszélyeztetésére.

A „veszélyeztetésre alkalmasság” ekként a büntetőjogi hulladékfogalom immanens sajátossága. Ez pedig a büntetőeljárásban ténykérdés, amelynek megállapítása egyéb feltételek fennállása esetén szakértői bizonyítást is igényelhet.

A büntetőjogi értelemben vett veszély a sérelem bekövetkezésének lehetőségét jelenti.

A tényállásszerűség szempontjából azonban ez esetben közömbös, hogy a hulladékban immanensen meglévő veszély konkretizálódik-e valamilyen szinten az (1) bekezdés a) és/vagy b) pontjában írt elkövetési magatartás kifejtésével, avagy marad távolabbi veszélyként, amely csak bizonyos más környezeti hatások közbejöttével eredményez sérelmet vagy konkrét, közvetlen veszélyhelyzetet.

Az elkövetéskor és az elbíráláskor azonos tartalommal volt hatályban a Btk. 281/A. § (1) bekezdésének a) pontja, illetve a 2012. évi C. törvény 248. § (1) bekezdés a) pontja szerinti hulladékgazdálkodás rendje megsértésének törvényi tényállása. Ezt a bűntettet az követi el, „aki arra a célra hatóság által nem engedélyezett helyen hulladékot elhelyez”.

A Btk. 281/A. § (4) bekezdésének a) pontja azonban meghatározta, hogy e § alkalmazásában mi tekintendő hulladéknak: „mindaz, amit a hulladékgazdálkodásról szóló törvény hulladéknak minősít, amennyiben alkalmas az emberi élet, testi épség, egészség, a föld, a víz, a levegő vagy azok összetevői, illetve élő szervezet egyedének veszélyeztetésére”.

A Btk. utaló rendelkezést alkalmaz, így mögöttes szabályként korábban a Hgt. mondta ki, hogy mi tekintendő az elkövetés tárgyának. Az adott bűntett törvényi tényállását tehát a Btk. 281/A. § (1) bekezdés a) pontjának és a Btk. 281/A. § (4) bekezdés a) pontjának együttese képezi.

Mindezekre figyelemmel az adott cselekmény akkor tényállásszerű, ha az elkövető - hatósági engedély nélkül - nem arra a célra engedélyezett helyen elhelyez a hulladékgazdálkodásról szóló

törvény által hulladéknak minősített dolgot, és az a dolog alkalmas az emberi élet, a testi épség, az egészség, a föld, a víz, a levegő vagy azok összetevői, illetve élő szervezet egyedének veszélyeztetésére.

Az elkövetéskor hatályos Hgt. 3. §-ának a) pontja szerint pedig hulladék „bármely, az 1. számú melléklet szerinti kategóriák valamelyikébe tartozó tárgy vagy anyag, amelytől birtokosa megválnak, megválni szándékozik, vagy megválni köteles”. A Hgt. 1. számú melléklete pedig a hulladékot 16 (Q1-Q16) kategóriába sorolta.

A Btk. ehhez a hulladék-fogalomhoz képest szűkítő követelményt támasztva írja elő, hogy az elhelyezett dolognak nemcsak hulladéknak, hanem meghatározott vonatkozásban veszélyeztetésre alkalmasnak is kell lennie.

Időközben a Hgt-vel összhangban álló 2006/12. EK 1. számú európai parlamenti és tanácsi irányelvet felváltotta a 2008/98/EK irányelv, amelynek 2. cikk (2) bekezdése szerint a szennyvíz nem tartozik ezen irányelv hatálya alá, amennyiben ezekre más közösségi jogszabályok vonatkoznak.

Ezen irányelvvel való összhang megteremtése érdekében megszületett a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény (Ht.), amelynek 1. § (2) bekezdése kimondta, hogy ha a hulladékokról és egyes irányelvek hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. november 19-i 2008/98/EK európai parlamenti és tanácsi irányelven kívül más uniós jogi aktust átültető vagy végrehajtó jogszabály e törvényben foglaltaktól eltérően rendelkezik, e törvény hatálya nem terjed ki a szennyvízre.

A Ht. 102. §-ához fűzött indokolás szerint hulladékgazdálkodási szabályozások körében a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz gyűjtésére és szállítására az önkormányzatok továbbra is közszolgáltatást kötelesek szervezni. A hulladékokról és egyes irányelvek hatályon kívül helyezéséről szóló 2008/98/EK irányelv szerint ezt a hulladékos szabályozást a vízügyi jogágnak kell átvenni, ennek kapcsán a közszolgáltatás megszervezésének kötelezettségén nem változtat.

A törvény 102. §-a a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvényt (Vgtv.) a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére vonatkozó közszolgáltatással foglalkozó IX/A. fejezettel egészítette ki.

A Vgtv. 44/J. § (1) bekezdése szerint, ha az ingatlantulajdonos vagy a közszolgáltató a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvízzel kapcsolatos tevékenységét jogszabálytól vagy a bejelentésben foglaltaktól eltérő módon végzi, közszolgáltatási bírságot köteles fizetni.

A (2) bekezdés értelmében a közszolgáltatási bírságot a vízügyi hatóság szabja ki.

A fentiekre figyelemmel a Bajai Járásbíróság az 1/1999. Büntető Jogegységi Határozatra hivatkozással helyesen állapította meg, hogy a Btk. 281/A. §-t mint keretjogszabályt kitöltő igazgatási normák változása szerint a bűncselekmény elkövetési tárgya hiányzik, következésképpen a terhelt magatartása nem lehet tényállásszerű.

Ekként a járásbíróság a büntető anyagi jogszabályok helyes értelmezésével és alkalmazásával törvényesen mentette fel a terheltet az ellene emelt vád alól.

A felülvizsgálati indítvány sérelmezi, hogy a bíróság határozata nem tartalmazza, hogy a terhelt által elhelyezett hulladék az adott vonatkozású veszélyeztetésre alkalmas lenne.

Ez a hivatkozás azonban nem alapos, ugyanis az alkalmazott Btk. 281/A. § (4) bekezdésének értelmező rendelkezése konjunktív feltételként fogalmazza meg, hogy az elkövetés tárgyának egyrészt hulladéknak kell lenni és másrészt alkalmasnak emberi élet, testi épség, egészség, a föld, a víz, a levegő vagy azok összetevői, illetve élő szervezet egyedének veszélyeztetésére. Ebből következően bármely feltétel hiánya kizárja a bűncselekmény megállapítását, jelesül a járásbíróság a szennyvizet kizárta a hulladék, mint elkövetési tárgy köréből, így a veszélyeztetési alkalmasság további vizsgálata is szükségtelen.

A Btk. 281/A. § (4) bekezdés a) pontja szerinti emberi élet, testi épség, egészség, a föld, a víz, a levegő vagy azok összetevői, illetve élő szervezet egyedének veszélyeztetésére alkalmasság egyébként is olyan tényállási elem, amelynek hiánya a Be. 423. § (1) bekezdés értelmében a felülvizsgálat keretében nem támadható, és a rövidített ítéletszerkesztésre figyelemmel nem is kérhető számon.

A veszélyeztetési feltétel megállapításának, vagy az ezzel kapcsolatos bizonyítás hiánya, amennyiben az elkövetés tárgya a hulladék, egyebekben az ítélet olyan megalapozatlanságát jelenthetné, amely a felülvizsgálat keretében nem támadható.

Ekként a Kúria - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést,

amelynek a vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, a támadott határozatot a Be. 426. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja.

Budapest, 2014. szeptember 30.

Dr. Kónya István s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Zoltán s.k. előadó bíró, Dr. Akáczy József s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

írnok
BÉ